

TRAGIČNA SMRT PRIMARIJUSA ORTENSIJA PEPIJA U PULI 1938.

THE TRAGIC DEMISE OF HEAD PHYSICIAN ORTENSIO PEPI IN PULA IN 1938

Robert Matijašić*

SUMMARY

The description represents a frame – an anecdotal one from today’s perspective – from the history of surgery in Pula, to which the author’s attention was directed by the late Vilijam Bilić, M.D., head of the Section for surgical diseases of the General Hospital in Pula. Head physician Ortensio Pepi, head of surgery of the then Regional Hospital, died in Pula on January 17, 1938 from gunshot wounds inflicted ten days before. He was shot in the street by a husband of a patient that died three months before following a difficult surgery. It appears that the gunman passed judgement on himself immediately after the insane act by shooting himself in the head, and died the same evening. The event garnered a lot of attention from the only newspaper of the time in Pula – Corriere Istriano, through which we keep track of the difficult, yet successful abdomen surgery and the gradual recovery of head physician Pepi. However, several days after the reporter published that the patient’s condition is no longer life threatening, Ortensio Pepi died “due to complications”.

Keywords: murder, surgeon, Ortensio Pepi, M.D., media, Pula.

Povijest pulske Kirurgije gotovo je potpuno neistražena. Prva gradska bolnica postojala je u Puli sredinom XIX. stoljeća u Ulici Sergijevaca, a 1872. izgrađena je nova u blizini Arene. Suvremena je bolnica paviljon-skoga tipa otvorena u rujnu 1896. u predjelu grada koji je ime dobio po srednjovjekovnom samostanu sv. Mihovila. Bila je to Gradska, a potom Pokrajinska bolnica Santorio Santorio. Bolnički je kompleks imao osam

* Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Zagrebačka 30, 52100 Pula.

Adresa za dopisivanje: rmatija@unipu.hr

zgrada, s 300 kreveta, a bilo je sedam liječnika. Postojali su interni odjel, kirurški, zarazni i psihijatrijski odjeli, mrtvačnica, zgrada uprave, dezinfekcija i stambena zgrada za medicinske sestre. Poslije su otvoreni Kožnovenerični odjel, Rodilište i Očni odjel. Kirurgija je isprva bila smještena u zgradi današnje psihijatrije, a 1908. otvoren je novi Kirurški odjel u zgradi u kojoj je potom bio do 2000. godine, kada je veći dio bolničkih odjela tadašnjega Medicinskog centra (danas Opće bolnice Pula) preseljen u ono što smo zvali Vojnom bolnicom na Verudi, zgradu izgrađenu 1861. za Mornaričku vojnu bolnicu¹. Česte selidbe, rotacije i nadogradnje u ovih stotinjak godina otežavaju istraživanje povijesti bolnice, a fragmentarno sačuvana arhivska vrela nisu dostatna za cjelovito sagledavanje povijesti osoblja bolnice, tj. liječnika koji su u njoj djelovali.

Međutim, ovo što želim prikazati baca tračak svjetla na događaj koji je u gradu tada jako odjeknuo, a danas je posve nepoznat². Na pulskoj je Kirurgiji 17. siječnja 1938. od posljedica ranjavanja desetak dana prije, 4. siječnja, preminuo primarijus Ortensio Pepi, voditelj kirurgije tadašnje Pokrajinske bolnice Santorio Santorio. Onovremena ga vrela nazivaju primarijusom i profesorom, iako nisam siguran u točno značenje tih titula³, pogotovo zato što sam pronašao premalo njegovih biografskih podataka.

Glavni izvor podataka našao sam u dnevnim novinama *Corriere Istriano*⁴, koje su počevši od srijede 5. siječnja nekoliko puta izvještavale o tijeku događaja. Ovako, u prijevodu s talijanskog, kaže novinski izvještač⁵: “Jučer se (dakle 4. siječnja) oko 15.10 prof. Ortensio Pepi, primarijus kirurgije, kretao prema bolnici, kad ga je pokraj Tehničke škole zaustavio Ernesto Lizzul (53). Nakon što mu je uputio nekoliko riječi, uperio je u njega revolver i ispalio tri hitca, od kojih su ga dva pogodila u donji dio trbuha. Žrtva je učinila nekoliko koraka, a zatim se srušila. Prolaznici su mu pohitali u pomoć i odmah je automobilom prevezen u bolnicu. Prof.

¹ Vidoslav Paić, Razvoj zdravstva u staroj Puli, u: Zvonimir Maretić (ur.), Zbornik 20 godina zdravstva u Puli 1947–1067, Pula 1969, 17-18; Nadomir Gusić, Kirurgija, u: Glasnik pulske bolnice, 4, Suppl. 1, 2007, 55-56.

² Jedini poznati mi tekst o ovom događaju objavljen je u ezulskom časopisu “L’Arena di Pola”, br. 46, od 24. prosinca 1977.

³ Naslov “primarius” označavao je vjerojatno isključivo voditeljstvo odjela (prvi liječnik), a profesuru vjerojatno nije imao u današnjem smislu toga naslova.

⁴ Digitalni oblik novina “Corriere Istriano” 1934–1938 vidi na http://ino.com.hr/corriere_istriano.html

⁵ “Corriere Istriano”, Mercoledì, 5 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 4, str. 4, “Fulminea tragedia in via B. Benussi; Il prof. Pepi gravemente ferito a colpi di rivoltella”.

Slika 1. Pulska bolnica oko 1896.

Figure 1 Town hospital in Pula around 1896

Pepi, koji je odmah prepoznao vrlo teške ozljede, zatražio je da se pozove kolega prof. Oliani iz Trsta, a zatim je izgubio svijest. U 18.15 je prof. Oliani, doputovavši iz Trsta, započeo operaciju, koju su sa zebnjom pratili svi liječnici, a i brojni gradski uglednici, s njegovom ekselekcijom prefektom na čelu. Prof. Oliani je utvrdio četiri perforacije tankog crijeva, i jednu na kolonu te je morao obaviti dvije resekcije, a uz kisik, dobio je i četiri transfuzije krvi. Oko 21 sat operacija je bila završena, ali, iako je ona potpuno uspješna, stanje prof. Pepija bilo je tijekom noći vrlo teško.”

Usmena predaja o tom događaju očito se održala među liječnicima na pulskoj Kirurgiji i nakon Drugoga svjetskoga rata, kada su 1947. iz Pule otišli svi talijanski liječnici. Dr. Vilijam Bilić za ovaj se slučaj zainteresirao prije desetak godina, pregledavajući protokol kirurških zahvata iz tih godina, u kojemu je i opis operacije koju je prof. Oliani toga dana obavio. Protokol se čuva u arhivi Opće bolnice Pula⁶ pa sam ga i ja mogao vidjeti i koristiti. Nekoliko listova nakon onoga koji označava početak 1938. godine (listovi nisu numerirani) stoji pod tekućim brojem 15, broj registra 54, kategorija IIIa, u rubrici o podacima pacijenta: “*Pepi prof. Ortensio, fu Annibale, a. 39, S Paolo*”.

U rubrici MALATTIA piše “*Ferite d’arma da fuoco penetranti nell’addome con cinque perforazioni del tenue e quattro perforazioni del colon*”, i zatim slijedi detaljan opis operacije u rubrici INTERVENTO, gdje je i datum:

⁶ Zahvaljujem prim. dr. Lemu Jerinu, ravnatelju Opće bolnice Pula, za dopuštenje da pregledam knjigu protokola kirurških zahvata za 1938. godinu.

4. 1. 38. *Rachianestesia percainica.*

1. *Laparotomia sopra e sotto ombelicale deviata a s(inistr)a.* Aperto il peritoneo notati la presenza di abbondante q(uantità) di sangue misto a fustoli di feci. Prosciugato il cavo peritoneale ed esteriorizzate le anse del tenue, in corrispondenza delle ultime anse dell'ileo, notati la presenza di cinque perforazioni del viscere, una staccata piccola che vien chiusa a carta di tabacco, le altre riunite in due gruppi, estese, circondate da vasto alone contusivo che costringono a due resezioni termino - terminali distanti fra di loro circa 40 cm; anche sul mesentere è necessario suturare 2 ampie perforazioni, l'ultima delle perforazioni del viscere dista 50 cm dal cieco.

Preso in esame il colon si riconosce in corrispondenza della flessura colica d(estr)a e del punto di mezzo del colon trasverso 4 perforazioni ampie, longitudinali, circondate da esteso alone contusivo, riunite in 2 gruppi. Sutura e sovrasutura delle perforazioni del colon; copertura del viscere con tutto l'omento. Lavaggio del cavo addominale con siero antiperitonitico. Sutura della parete a strati.

2. *Laparotomia iliaca d(estr)a con incisione di Mac Burney – confezione di una cecostomia incompleta per scaricare il colon.*

U sljedećoj rubrici OPERATORE stoji ime kirurga koji ga je operirao: Oliani, a posljednja je rubrika ESITO: + in 13a giornata per gangrena polmonare d(estr)a.

O atentatoru ima puno manje vijesti. Novinsko izvješće istoga dana završava odlomkom koji kaže da je bio ranjen u glavu i prevezen u bolnicu gdje je iste večeri u 21.15 preminuo a da nije došao k svijesti. U kirurškom protokolu nema traga da je na njemu izvršen bilo kakav zahvat. Toga je dana u službi, pored dr. Pepija, bio i dr. Michelletti: iz protokola se vidi da je prvi toga dana obavio dvije operacije: za jednu piše da je dijagnoza bila *Retroflessione dell'utero, Peritonite T. b. c.* (23-godišnja žena iz Novigrada), a za drugu *Idronefrosi calcolosa del rene*: obavljena je na 30-godišnjoj ženi iz Pule. Dr. Micheletti je toga dana obavio čak četiri operacije, najprije dvije apendektomije, jednu na 38-godišnjoj ženi iz Pule, a drugu na 8-godišnjoj djevojčici iz Umaga. Kako ne piše sat, njihov redoslijed je jedini koji omogućava zaključak da je prije operacije na dr. Pepiju Micheletti obavio još dvije operacije: *Flemmone della mano s. da ferita infetta* na 19-godišnjoj djevojci iz Svetvinčenta, i *Frattura del maleolo tibiale del piede s.* na 21-godišnjaku iz Ajdovščine. Taj se vjerojatno slučajno ili zbog posla našao u Puli. Nakon ovoga slijeda dolazi upis opisa operacije na dr. Pepiju, koju je obavio dr. Oliani iz Trsta.

Tablica 1. Transkript podataka operacijskih zahvata 3. i 4. siječnja 1938.

1.	3. 1. 38.	Rinaldi Carmela a. 34, Rovigno	Colecistite cronica non calcolata	Pepi
2.	3. 1. 38.	Trost Giuseppina a. 36, Pisino	Emorragia da ipoplasia atonica dell'utero	Pepi
3.	3. 1. 38.	Paitler Antonia a. 40, Arsia.	Retroflessione fissa dell'utero. Tb.c.	Pepi
4.	3. 1. 38.	Cossara Giovanni, a. 13, Pola	Ferita di scoppio di proiettile, amputazione	Giacotta
5.	3. 1. 38	Cocegliaro Celeste, a. 28, Trusaghes	Frattura di calles S.	Micheletti
6.	3. 1. 38	Creglia Antonio a. 23 Rovigno	Frattura bimalleolare del collo del piede	Micheletti
7.	3. 1. 38	Dobraz Giovanna, a. 65, Pola	Ernia ombelicale recidiva	Micheletti
8.	3. 1. 38	Battelli Giovanna a. 32, Albona	Parto cesareo	Pepi
9.	4. 1. 38	Zennaro Edvige, a. 38, Pola	Appendicite subacuta	Micheletti
10.	4. 1. 38	Netich Maria a. 8, Umago	Appendicite subacuta	Micheletti
11.	4. 1. 38	Roncalli Alberta a. 23, Cittanova	Retrofless. dell'utero. Peritonite Tb.c.	Pepi
12.	4. 1. 38	Carpani Giorgina a. 30, Pola	Idronefrosi calcolosa del rene	Pepi
13.	4. 1. 38	Petrovi Maria a. 19, Sanvincenti	Flemmone della mano s. da ferita infetta	Micheletti
14.	4. 1. 38	Slocar Giovanni a. 21, Aidussina	Frattura del maleolo tibiale del piede s.	Micheletti

U protokolu, međutim, nakon toga nema nikakva traga obrade atentatora Lizzula. Može se pretpostaviti da su njegove ozljede bile vrlo teške, s obzirom na to da novine navode da si je pucao u glavu. Dana 6. siječnja novine⁷ su objavile podatak da je dva hitca ispalio u dr. Pepija, a treći u sebe.

Novinari su saznali da je bio mehaničar u Arsenalu, da je imao 53 godine, a po prezimenu je bio iz Pule ili okolice. Trinaest godina prije, tj. 1925., kao 40-godišnjak je emigrirao u Francusku, ali se vratio 15 mjeseci prije kobnog događaja sa suprugom Marijom (49), kako bi ponovno vidio majku. Tri mjeseca prije kobnog 4. siječnja, dakle početkom listopada, supruga mu je – kaže novinski tekst – bila hospitalizirana kako bi bila operirana, nakon čega je preminula. Na žalost, nije sačuvan protokol Kirurgije za to razdoblje tako da podrobnosti toga slučaja nisu poznati. U knjizi koju smo pregledali, a koja je najstarija sačuvana u arhivi Opće

⁷ "Corriere Istriano", Giovedì, 6 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 5, str. 2, "Le condizione del prof. Pepi permangono stazionarie".

Broj prej.	Broj na listu	Ime	OPERACIJA	REZULTAT	OPERACIJA	Ime	REZULTAT
11	100	Dr. Pepi	Operacija na želudcu	Uspješno	Operacija na želudcu	Dr. Pepi	Uspješno
12	101	Dr. Pepi	Operacija na želudcu	Uspješno	Operacija na želudcu	Dr. Pepi	Uspješno
13	102	Dr. Pepi	Operacija na želudcu	Uspješno	Operacija na želudcu	Dr. Pepi	Uspješno

Slika 2. Stranica protokola Kirurgije 4. siječnja 1938.

Figure 2 A page from the Surgery Department protocol, dated to 4 January 1938

<p>molbi.</p> <p>rumo</p> <p>le do-</p> <p>stati</p> <p>que</p> <p>lati</p> <p>le</p> <p>ille</p>	<p>Oliani</p>	<p>+ u 13^a formata</p> <p>pr. fuzijom pol-</p> <p>nuovare D.</p>
---	---------------	---

Slika 3. Dio iz protokola kirurških zahvata s podacima o kirurgu koji je operirao i uzroku smrti dr. Pepija

Figure 3 Detail of the Surgery Dept. protocol with data related to the surgeon who performed the operation and the cause of Dr Pepi's death

bolnice, upisani su operativni zahvati od siječnja 1937. do početka srpnja 1937. (i, zanimljivo, dr. Pepi se nigdje do tada ne navodi kao operater)⁸, a zatim se nastavlja s 3. siječnjem 1938. Zašto se šest mjeseci ništa u tu knjigu nije upisivalo, ostat će, barem zasad, tajnom.

Novine, javnost, a zacijelo i policija, odmah su povezali Lizzulov atentat revolverom na dr. Pepija i smrt Marije Lizzul tri mjeseca prije na Kirurgiji Pokrajinske bolnice. Istražitelji su ustanovili, kažu novine 6. siječnja, da je Lizzul nekoliko tjedana pratio dr. Pepija te da ga je 4. siječnja sačekao u jednoj brijačnici iz koje je izašao kada je ovaj prošao, dostigao ga i povukao obarač.

Već je u novinskom članku objavljenom 6. siječnja tračak optimizma: pacijentu nisu bile potrebne nove transfuzije krvi, tjelesna temperatura se stabilizirala na normalnoj razini, a izmijenio je i nekoliko riječi s kolegama liječnicima koji su se o njemu brinuli. Novinski članci o oporavku dr. Pepija izlazili su zatim 7. siječnja⁹, 9. siječnja¹⁰ i 14. siječnja¹¹. Bili su sve optimističniji i bilježili su dolazak i odlazak dr. Olianija iz Trsta u Pulu, kao i dolazak Pepijeva brata Saverija iz Napulja. O dr. Pepiju i dalje su se brinuli dr. Micheletti i dr. Giacobbe, koje uredno nalazimo potpisane kao operatere u protokolu Kirurgije nakon 5. siječnja. Iz protokola se vidi i da je dr. Oliani više puta pomagao te je obavio brojne zahvate tijekom cijelog mjeseca. Članak objavljen 14. siječnja vrlo je kratak i prenosi mišljenje – očito konzilija koji ga je liječio – da je pacijent izvan životne opasnosti.

Međutim, članak objavljen 18. siječnja¹² donosi ishod u obliku potpunog obrata: dr. Pepi je preminuo u 22 sata prethodnog dana, nakon 24 sata agonije. Novine govore o plućnom apscesu, knjiga protokola u posljednjoj rubrici ESITO (ishod) kaže *gangrena polmonare destra*. Primarius Pepi bio je svjestan početaka procesa, protiv kojega, kaže novinar: “znanost ostaje nemoćnom”.

⁸ Osim toga, valja primijetiti da su podaci u prvoj polovici 1937. godine, u odnosu na one iz 1938., pisani drugom rukom, i puno su škrtiji detaljima: svaki je zahvat opisan sa samo dva-tri retka, dok je poslije netko drugi upisivao najmanje pet-šest redaka, pri čemu je opis zahvata na dr. Pepiju naravno, puno duži i detaljniji.

⁹ “Corriere Istriano”, Venerdì, 7 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 6, str. 3, “Sintomo di miglioramento nelle condizioni del prof. Pepi”.

¹⁰ “Corriere Istriano, Domenica, 9 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 8, str. 2, “Condizioni del prof. Pepi”.

¹¹ “Corriere Istriano, Venerdì, 14 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 12, str. 3, “Il prim. prof. Pepi considerato fuori pericolo”.

¹² “Corriere Istriano”, Martedì 18 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 15, Q”La morte del prof. Pepi”.

Tek u nekrologu u istom članku saznajemo biografske podatke primarijusa Pepija: rođen je 1899. godine u Sao Paolu u Brazilu gdje su mu se roditelji preselili zbog posla, a podrijetlom su bili iz mjesta Castellabbate u Kampaniji. Školovao se u Italiji – u Napulju je završio srednju školu, a zatim je unovačen i potkraj rata postao je potporučnik u talijanskoj vojsci. Studirao je medicinu u Parizu i Napulju, gdje je diplomirao 1924. Radio je u bolnici u Veneciji (Ospedali Riuniti di Venezia) gdje je 1931. postao privremenim voditeljem Kirurškog odjela, a krajem 1932. došao je u Pulu. Nekrolog završava konstatacijom da si je tada “naša bolnica osigurala briljantnog stručnjaka kao kirurga i kao ravnatelja”, što znači da je obnašao i funkciju čelnog čovjeka Pokrajinske bolnice Santorio Santorio, ne znamo u kojem razdoblju.

Dva dana poslije novine¹³ donose iscrpan opis ispraćaja primarijusa Pepija iz bolničke kapele do željezničke stanice, do vlaka kojim je lijes prevezen u Castellabbate. Zanimljivo je da se za Pepija u članku navodi da je bio primarijus i ravnatelj bolnice; u sprovedu su sudjelovala tri primarijusa: Antoniazzi, Depiera i Caluzzi, ali ne i ravnatelj bolnice. Izgleda da pulska bolnica u to vrijeme nije imala ravnatelja, već je njome upravljao dužnosnik kojega je imenovao prefekt, a taj je bio nešto poput predstojnika ureda državne uprave. To potvrđuje i vijest objavljena samo dan poslije, 21. siječnja¹⁴: prefektov namjesnik za upravljanje bolnicom Santorio Santorio imenovao je dr. Ettorea Olianija privremenim primarijusom Kirurškog odjela do okončanja natječaja. U nastavku ove kratke vijesti, u kojoj se Oliani titulira “prof. Gr. Uff. Ettore Oliani”, uredništvo donosi i komentar: “Stanovništvo je sa živim zadovoljstvom saznalo da je nakon tragične smrti prof. Pepija za voditelja Kirurgije Bolnice ‘Santorio’ postavljen primarijus kirurg prof. Ettore Oliani iz Trsta, čiji je ugled u medicini široko i čvrsto zasnovan. Tim imenovanjem ta velevažna djelatnost naše bolnice neće pretrpjeti ni najmanji zastoj u onome što mora biti stroga tehničko-sanitarna učinkovitost, stoga građani, ponavljamo, mogu biti sretni znog uspješnog izbora koji je razlogom jamstva da će se glavni bolnički odjel definitivno urediti. Vrsnom prof. Olijaniju srdačni pozdrav grada.”

¹³ “Corriere Istriano”, Giovedì 20 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 17, “Le solenni onoranze funebri alla salma del prof. Pepi”.

¹⁴ “Corriere Istriano”, Venerdì 21 gennaio 1938 A. XVI, Anno 20, N. 18: “Il prof. Oliani a capo della Divisione chirurgica del nostro Ospedale”.

+

Il fratello SAVERIO PEPI ed il Dott. GOFFREDO MATABRAZZO partecipano con animo affranto dal dolore la morte dell'amato

Cav. Prof. Dott. Ortensio Pepi

Primario Chirurgo
Direttore dell'Ospedale «Santorio Santorio» di Pola
caduto vittima del dovere nell'ascor giovane età di 38 anni

I funerali avranno luogo mercoledì, 19 corr., alle ore 11 muovendo dall'Ospedale «Santorio».

POLA, 18 gennaio 1938-XVI.

Prima Impres. TERABISSINI - Via Sarga n. 6.

Il Commissario Prefettizio ed il personale tutto dell'Ospedale «Santorio Santorio», con animo profondamente addolorato annunciano la morte avvenuta ieri alle ore 32 del

Primario Chirurgo Direttore dell'Ospedale

Cav. Prof. Dott. Ortensio Pepi

vittima del dovere

I funerali avranno luogo mercoledì, 19 corr. alle ore 11, partendo dall'Ospedale Santorio.

La benedizione alla salma verrà impartita nella Cappella interna dell'ospedale.

POLA, 18 gennaio 1938-XVI.

Prima Impres. TERABISSINI - Via Sarga n. 6.

Il Sindacato Provinciale fascista dei Medici dell'Istria, anche a nome dell'Unione Professionisti e Artisti, partecipa costernato la morte del

Prof. ORTENSIO PEPI

Primario chirurgo
Direttore dell'Ospedale «Santorio Santorio»

I buoni e quelli che dalla Sua opera riobbero la vita, preghino per la Sua anima.

POLA, 18 gennaio 1938-XVI.

Slika 4. Osmrtnice objavljene 18. siječnja 1938.

Figure 4 Death notices from 18 January 1938

Otvorenim ostavljamo pitanje – za neka buduća istraživanja – tko je bio imenovan voditeljem Kirurgije po tom natječaju. Je li to bio Oliani? Jedini čvrsti podatak kojim raspolažemo za razdoblje od 1938. do 1947. jest onaj da je tijekom angloameričke vlasti u Puli (ljetu 1945. – 15. rujna 1947.) voditelj Kirurgije bio Geppino (Giuseppe) Micheletti¹⁵, onaj isti koji se spominje kao jedan od kirurga u protokolu operacijskih zahvata

¹⁵ Rođen je u Trstu 18. srpnja 1905., medicinu je diplomirao u Perugi, a specijalizaciju iz kirurgije završio je u Padovi.

1938., a naravno i u novinskim člancima kao jedan od suradnika Ortensija Pepija. Dijelu šire javnosti poznat je po tome što je nakon tragične eksplozije protubrodskih mina u uvali Vergarola u pulskom zaljevu 18. kolovoza 1946.¹⁶ predano obrađivao ranjenike iako mu je javljeno da su među poginulima i njegova dva sina. Po odlasku Talijana iz Pule u rujnu 1947., bolničku su službu preuzeli liječnici koje je poslalo Ministarstvo narodnog zdravlja iz Zagreba¹⁷. Voditeljstvo Kirurgije preuzeo je prim. dr. Mario Duić (1947.–1961.), a naslijedio ga je dr. Ivan Matijašić (1961.–1974.). Neko je vrijeme vršiteljem dužnosti voditelja bio dr. Ivo Kremenić (1967.–1970.), a zatim je voditeljem postao prim. dr. Dragutin Deprato (1974.–1980.). Od 1980. do 2005. na mjestu voditelja Kirurgije izmijenila su se dva liječnika¹⁸, a potom je vrlo kratko vrijeme vršiteljem dužnosti bio dr. Vilijam Bilić (23. svibnja 2005. – 30. lipnja 2005.) koji je tragično preminuo u prometnoj nesreći kraj Matulja¹⁹. Krug je tako zatvoren, od primarijusa Ortensija Pepija do dr. Vilijama Bilića.

SAŽETAK

Prikaz predstavlja sličicu – iz današnje perspektive anegdotalnu – iz povijesti pulske kirurgije, na koju je autoru prije desetak godina pozornost skrenuo pok. dr. Vilijam Bilić, voditelj Djelatnosti za kirurške bolesti Opće bolnice u Puli.

U Puli je 17. siječnja 1938. od posljedica ranjavanja desetak dana poslije preminuo primarijus Ortensio Pepi, voditelj Kirurgije tadašnje Pokrajinske bolnice. Na njega je na ulici pucao suprug jedne pacijentice koja je tri mjeseca prije toga preminula nakon teške operacije. Atentator je – izgleda – odmah nakon suludog čina i sebi presudio pucnjem u glavu te je preminuo iste večeri. Događaj je izazvao veliku pozornost tadašnjega jedinog pulskog tiskanog medija – novina Corriere Istriano iz kojih pratimo tešku, ali uspješnu operaciju abdomena i postupni oporavak primarijusa Pepija, no nekoliko dana nakon što je novinar obznanio da je pacijent izvan životne opasnosti, Ortensio Pepi je preminuo “zbog komplikacija”.

Ključne riječi: ubojstvo, kirurg, dr. Ortensio Pepi, mediji, Pula

¹⁶ Prema većini izvora, bilo je oko 70-ak poginulih, a stotinjak ranjenih: točan broj nikad nije utvrđen, a dio poginulih sahranjen je u zajedničkoj grobnici na pulskom groblju Monte Ghiro. Uzroci eksplozije nisu bili nedvojbeno utvrđeni: talijanska strana pripisuje ih namjeri da se potakne egzodus iz Pule. Usp. Marco Ghirardo, *Sopravissuti e dimenticati. Il dramma delle foibe e l'esodo dei giuliano-dalmati*, Milano 2006., 63.

¹⁷ Zvonimir Maretić, Sjećanja na preuzimanje zdravstvene službe u Puli, u: Zvonimir Maretić (ur.), *Zbornik 20 godina zdravstva u Puli 1947–1967*, Pula 1969., 21-23.

¹⁸ Doc. dr. sc. Mario Glavaš (1980.–1991.), prim. dr. Davor Pikot (1991.–1992.), doc. dr. sc. Mario Glavaš (1992.–1996.), prim. dr. Davor Pikot (1996. – 4. 5. 2005.).

¹⁹ Dubravko Marković, U spomen dr. Vilijam Bilić, *Glasnik pulske bolnice*, Vol. 3, No. 3, 2006, 82.